

*До 100-річчя Чернігівського
музичного училища*

**Музей
Л.М. Ревуцького
Путівник**

Чернігів 2005

ББК 85.313 (4УКР)

Р-32

Музей Л.М. Ревуцького: Путівник. – Чернігів, 2005.
– 44 с.: іл.

Колекцію музею-кімнати Л.М. Ревуцького, відкритого у 2004 році, складають видання музичних творів і літературної спадщини композитора, спогади рідних, друзів, колег, публікації дослідників.

Путівник розрахований на викладачів та студентів музичних навчальних закладів, дослідників української музики, а також всіх шанувальників вітчизняної культури.

Відп. за випуск: П. Грищенко
Автор тексту: С. Іволга
Комп'ютерна верстка: Л. Раєвич
Ризограф ОУНБ ім. В.Г. Короленка
Тираж 100 прим.

© Чернігівське музичне училище
ім. Л.М. Ревуцького

ВСТУП

Музей-кімнату Л.М. Ревуцького створено на базі Чернігівського музичного училища ім. Л.М. Ревуцького до 115-ї річниці від дня народження композитора та до 100-річного ювілею навчального закладу.

Музейні експозиції

У створенні музейної експозиції значну допомогу було надано науковими працівниками Чернігівського історичного музею ім. В.В. Тарновського і, зокрема, завідувачкою відділу науково-методичної роботи В.Л. Луцькою. Художнє оформлення музею було здійснено художником-дизайнером В.С. Шереметом.

В експозиції музею-кімнати представлені копії фото і документальних матеріалів, що відтворюють сторінки життєвого і творчого шляху відомого українського композитора, вченого і педагога – Левка Миколайовича Ревуцького (1889-1977). Згідно з концептуальним рішенням музею, експозиційний виклад матеріалу подано

за проблемно-хронологічним принципом, який спрямовує увагу на розкритті особистості митця з її високим гуманізмом, непідробною духовністю, надзвичайним інтелектом.

Залучені до експозиції матеріали (а це видання музичних творів і літературної спадщини композитора, спогади рідних, друзів, колег, публікації дослідників творчості Ревуцького, зокрема, Кузик В., Побережної Г. та ін.), зібрані в тематичні комплекси, віддзеркалюють світ захоплень, уподобань композитора, коло друзів, музичних кумирів і викладачів, що формували Ревуцького як музиканта-професіонала. Окремі сторінки експозиції присвячені редакторській, науковій, педагогічній і громадській діяльності Л. Ревуцького.

В центрі експозиції творчість Левка Миколайовича. Вона представлена класичними зразками симфонічної, фортепіанної, хорової та камерно-вокальної музики.

Багатство образного змісту, довершеність драматургії творів, глибока народність і зв'язок з традиціями світового музичного мистецтва зумовили їх роль як художнього еталону свого часу.

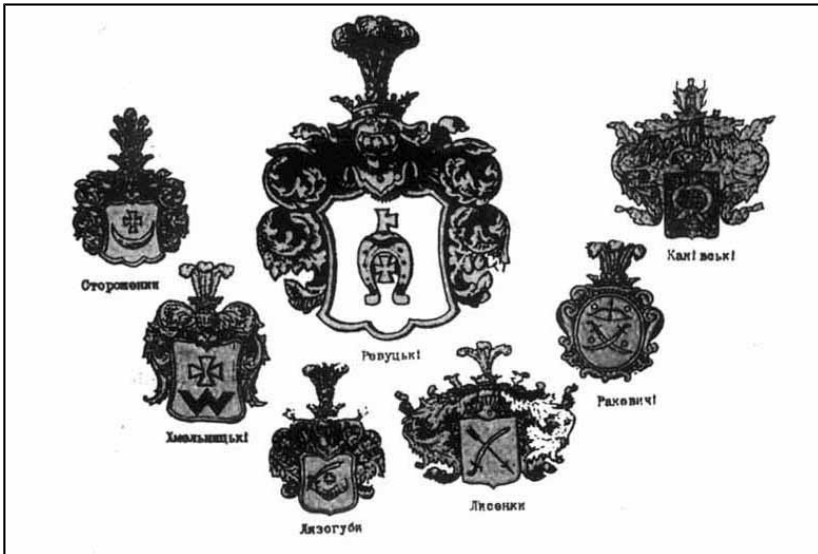
Інтерес до багатогранної гармонійної особистості Л. Ревуцького, талановитого композитора, блискучого педагога, діяльного організатора, вдумливого редактора, не втрачається й сьогодні.

Путівник знайомить читача з матеріалами експозиції музею, містить докладні коментарі до тематичних комплексів.

І ВІТРИНА

РОДОВІД

Для розуміння сутності будь-якого духовного явища неможливо обійтись без знання його генетичних коренів, родинних витоків. В родоводі Л. Ревуцького – блискуче сузір'я визначних суспільних діячів, просвітників, представників культури і мистецтва. Їх потужна “аура” безумовно відбилася на становленні світогляду композитора, відклалася у свідомості.

Герби з родового дерева Ревуцьких

В експозиції представлена стаття кандидата мистецтвознавства Кузик В. “Від Хмельницьких до Ревуцьких”. Досліджуючи родовід композитора, музикознавець знайшла витoki шляхетного роду Левка Миколайовича (по “Іржавській” лінії) і з’ясувала, що він є нащадком видатного українського гетьмана Богдана

Хмельницького. “...Дарунком долі став для мене день, коли я, гортаючи родовідну книгу князя Лобанова-Ростовського (1895 р.), прочитала, що Марія Богданова-Хмельницька – дочка гетьмана Б.Хмельницького – була дружиною Івана Стороженка (1615-1693), сотника Іченського полковника Прилуцького, сподвижника Хмельницького, сина старшого полковника війська Запорозького, Андрія Стороженка”.

Ще одне джерело проливає світло на походження композитора. Це “Малороссийский родословник” Модзалевського В.Л., сторінки з якого розташовані у вітрині. Тут ми знаходимо імена перших представників роду Стороженків, що займалися військовою справою, тут і версія зв’язку їх з родом Хмельницьких:

“Андрій Стороженко, старший полковник Запорожскаго войска (1610)

Михайло Стороженко, сотник Тульчинський Браславскаго полка (1649)

Онисько и Иван Стороженки, реестровые казаки Арклийской сотни Кропивенскаго полка (1649)

Иван Стороженко... сотник Ичанский (1681-1687), полковник Прилуцкий (1687-1692).

По семейному преданию (см. Архив. т. 4, стр. 60), женой Івана Стороженка была Мария, дочь гетмана Б.Хмельницького”. В експозиції представлені герб родини Стороженків, фото Івана Стороженка, герби з родового дерева Ревуцьких.

Привертає увагу знімок Левка Миколайовича в Києві, біля пам’ятника Б.Хмельницькому. Зосереджений вдумливий погляд літнього композитора спрямований ніби в глибину століть... Здається, він відчував живий нерозривний зв’язок з минулими поколіннями... Традиції видатного гетьмана в ХІХ ст. продовжували Стороженкі, які прославилися на ниві гуманітарної діяльності. З них

найбільш відомі: Олекса Петрович Стороженко (1805-1874) – український письменник; Микола Ілліч Стороженко (1836-1906), російський та український історик, академік Російської Академії наук, Андрій Якович Стороженко, псевдонім Царинний (1790-1858), український письменник і етнограф, герой війни 1812 р. Мати композитора Олександра Дмитрівна Канівська (1844-1906), що походила з роду Стороженків, доводилася племінницею Олексі Петровичу Стороженку Одружившись 1880р. з Миколою Гавриловичем Ревуцьким, подарувала світові двох прекрасних преставників української нації – братів Дмитра і Левка Ревуцьких. Кожен з них як особистість зробив у житті свій вибір, але родинні “імпульси” позначилися на інтересах і переконаннях, спонукали до творчої діяльності.

II ВІТРИНА

ІРЖАВЕЦЬ

Село Іржавець. 1906 р.

Село Іржавець розташувалось серед розлогих степів Лівобережжя, де Чернігівщина межує з Полтавщиною. В цьому мальовничому поліському селі 20 лютого 1889 р. народився майбутній композитор. Тут пройшло його дитинство. Як виглядав Іржавець на початку ХХ ст. можна побачити на фото в експозиції. Зберігся і будинок, в якому народився Левко Миколайович. У 1989 р. тут відкрито меморіальний музей.

З кінця XVII ст. Іржавцем володіли Стороженки. 1690 р. гетьманом І.Мазепою було видано два універсали, що підтверджували право родини на володіння цим селом.

У вітрині знаходяться фото Іржавської Святотроїцької церкви, ксерокопія ікони Божої Матері та уривок з поеми Шевченка “Іржавець”.

1843 р. в селі зупинявся Тарас Григорович, а потім написав відому поему “Іржавець”. Зміст твору пов’язаний з подіями на Україні після шведської навали (1708-1709 рр.) – зруйнуванням Запорозької Січі військом Петра І. Поет співчутливо розповідав про поневіряння запорожців під ханською владою і їхнє повернення на батьківщину:

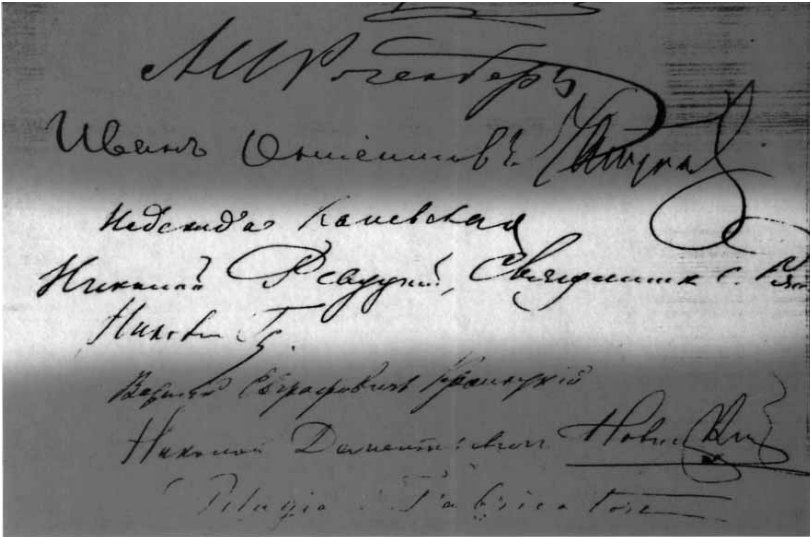
*Вернулися запорожці,
Принесли з собою
В Гетьманщину той чудовий
Образ пресвятої.
Поставили в Іржавці
В мурованім храмі
Отам вона й досі плаче
Та за козаками*

Про який “чудовий образ” писав Шевченко? На це відповідь у дослідженні Кузик В. “Перекази про Іржавську чудотворну ікону Богоматері в поезії Т.Г. Шевченка”: “У місцевій церкві зберігалась чудотворна ікона запорожців. Виразом обличчя Богоматері, вона сповіщала запорожцям, що їх чекало в бою, перемога чи поразка. Не розлучались

вони з іконою і в той час, коли були змушені залишити Україну. При поверненні їх гурт з кошу Гордієнка зупинився в Іржавці, а ікона була встановлена в Іржавському мурованому храмі. Про неї дізнався Шевченко, відвідав Іржавець і написав поему, де рішуче засудив Петра I за його ставлення до запорожців. Ікона простояла в Іржавській церкві близько 200 років. 1936 р. церква була зруйнована, а ікона спалена.”

У Святотроїцькій церкві був священиком дід композитора Гаврило Романович Ревуцький, вінчалися батьки, Олександра Дмитрівна і Микола Гаврилович, стояв під вінцем і сам Левко Миколайович зі своєю дружиною, Софією Андріївною.

Батько композитора Микола Гаврилович Ревуцький (1843-1906) був сином священика, Гаврила Романовича Ревуцького і правнуком козацького старшини Петра Ревуцького, що служив у Запорозькому війську останнього кошового Січі Петра Калнишевського. Закінчивши Полтавську духовну семінарію, Микола Гаврилович отримав церковну парафію в Іржавці. Після смерті першої дружини вирішив зректися духовного сану і одружитися з місцевою поміщицею Олександрою Дмитрівною Канівською. Микола Гаврилович опікувався сільською школою, цікавився мистецтвом, мав непоганий голос, перейняв багато чого з вокального репертуару свого старшого брата Олександра, співака Петербурзької італійської опери. Часто відвідував Микола Гаврилович відомого мецената, близького сусіда Василя Тарновського. В Качанівському альбомі серед імен почесних відвідувачів маєтку В.Тарновського знаходиться автограф М.Г.Ревуцького. Сторінки з цього альбому (ксерокопії) представлені в експозиції.

Автограф М.Г. Ревуцького в Качанівському альбомі

Мати композитора Олександра Дмитрівна Канівська (1844-1906), закінчила приватний інститут для шляхетних дівчат у м. Римарівці, вільно володіла французькою та німецькою мовами, добре грала на фортепіано, жваво цікавилась мистецтвом, була прихильницею філософії Л.Толстого, листувалася з ним, на його честь назвала молодшого сина Левка. Олександра Дмитрівна підтримувала дружні стосунки з близьким сусідом, художником М. Ге. У спогадах Л.Ревуцького про Іржавець, що знаходяться в експозиції читаємо: “Недалеко від станції Плиски Московсько-Киево-Воронезької залізниці був хутір М.М. Ге. Мати моя була знайома з художником Ге, який в 1876 р. оселився на Україні (нині хутір ім. Шевченка Бахмацького р. на Чернігівщині, недалеко від Іржавця). Л.М.Толстой бував на хуторі М.М. Ге, а останній бував і в Іржавці, і в нашому домі. Обличчя рідної тітки моєї матері, Анни Павловни Свет, привернуло увагу Ге. Художник відобразив сумне життя старенької на полотні”.

Батьки композитора володіли значним маєтком (близько 350 десятин орної землі, крім ділянки лісу діброви та сіножати), успадкованих від матері Олександри Дмитрівни, Ганни Павлівни, з родини Стороженків, рідної сестри відомого письменника Олексі Стороженка. Батьки композитора жили у великій приязні і з селянами Іржавця, допомагали у будівництві школи, позичали зерно до нового урожаю – все це сприяло щирим, добрим відносинам. “Самі Ревуцькі не мали навіть власної молотарки, і, коли закінчувались жнива, позичали її у заможного сільського господаря, Демида Науменка”, – згадував Валеріан Ревуцький (племінник композитора).

Любов до рідного села Левко Миколайович зберіг на все життя, хоча з 1924 р. з ряду причин він жодного разу не зміг відвідати Іржавець. І тільки в похилому віці, незадовго до смерті, Ревуцький попросив свого учня Платона Майбороду привезти йому краплину води з рідної криниці.

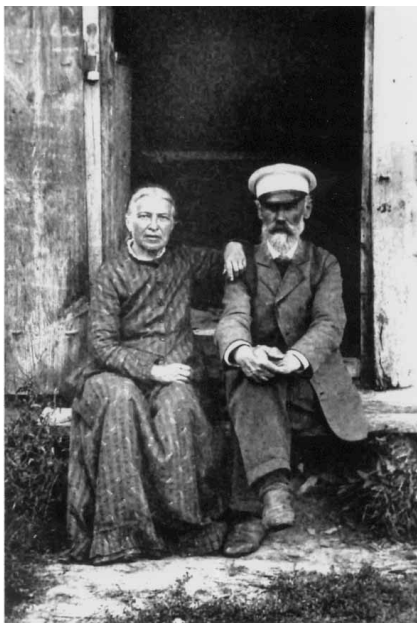
ІІІ ВІТРИНА

РОДИНА

В минулому осередками духовної культури нації були дворянські родини. Любов до рідної природи, історії, мистецтва панувала і в сім'ї Ревуцьких. Збереглися численні фотознімки (вони представлені в експозиції), що відображають Левка Ревуцького серед лагідної природи рідного села Іржавець на Чернігівщині. Члени родини часто збиралися разом і організовували хор. Мати композитора знала безліч народних пісень.

“Сама любила наспівувати під час праці в садкові чи на городі, в особі мого діда знайшла доброго музичного партнера. Вони часто співали дуетом, або вона співала, а дід Микола підогравав на скрипці”, – згадував Валеріан Ревуцький.

20 пісень, записаних з голосу матері Левком і Дмитром, увійшли до збірки Д.Ревуцького “Золоті ключі”.

Батьки композитора. 1904 р.

Велике значення для Левка Миколайовича мали його стосунки з Софією Андріївною Писаревою, спочатку нареченою, а з 1915 р. дружиною. В експозиції представлено фото молодого щасливого подружжя Ревуцьких. Софія Андріївна походила з родини ветеринарного лікаря війська Донського, закінчила Новочеркаський інститут шляхетних дівчат. Навчалася на філологічному факультеті Московських вищих жіночих курсів.

Характер у членів подружжя відрізнявся. У Льва Миколайовича м'який, поступливий і навпаки, більш твердий, рішучий у Софії Андріївни. Об'єднували їх вимогливість до себе, правдивість. При вирішенні принципових питань їх думки і дії, як правило, співпадали

Софія Андріївна та Левко Миколайович пережили складну суперечливу епоху. На їх долю випало багато

випробувань – війни, революції, але вони майже ніколи не розлучалися, завжди разом долали життєві труднощі, виховували сина Євгена. Софії Андріївні Л.Ревуцький присвятив найвагоміший свій твір – Другу симфонію. Син композитора – Євген Львович Ревуцький – обрав для себе найгуманнішу професію. Він вчений-медик, лауреат Державної премії в галузі медицини, нині мешкає в Києві. Йому Левко Миколайович присвятив відомий фортепіанний твір, “Пісню”. В експозиції представлено фото композитора у колі сім’ї. В оточенні рідних і близьких, здається, він завжди знаходив підтримку і розуміння.

Несподівано була відкрита романтична сторінка в житті подружжя Ревуцьких.

В сім’ї композитора як дорогоцінну реліквію зберігали дореволюційні фотолистки з краєвидами Фінляндії (м. Турку, Нодендаля). Широкій громадськості про них стало відомо лише після смерті композитора. І це зрозуміло. Довгий час наші кордони були під “залізною завісою”, а графа анкети “чи були за кордоном” мала

Куточок музею

заперечувати поїздки до капіталістичних країн. В експозиції представлена стаття Кузик В. “Романтична подорож до Фінляндії”, в якій читаємо: “Молода московська курсистка Софійка та київський студент Левко здійснили влітку 1913 р. подорож до Фінляндії. Софія і Левко захоплювались музикою Гріга, зачитувались Ібсенем, стежили за подорожами Амундсена. Скандинавія для них перетворилася на привабливу мрію”.

Пройдуть роки, і ця подорож озветься в романсі “Пам’яті Амундсена” (1931) і в прекрасному фортепіанному прелюді Мі-бемоль-мажор (1918).

IV ВІТРИНА

ОСОБИСТІТЬ (ЗАХОПЛЕННЯ, ДРУЗИ, НАВЧАННЯ)

Непересічна особистість Левка Миколайовича виявилася в його високому інтелекті, багатогранному таланті, шляхетності духу. Ревуцький був надзвичайно талановитою, обдарованою людиною. І це стосувалося не тільки музики, яка стала сенсом всього його життя. Він мав хист до астрономії, математики, фізики. Для спостереження всесвіту він навіть змайстрував саморобний телескоп, придбав відповідну літературу з астрономії. Захоплення точними науками виявилось у вступі до природничого факультету Київського університету. Одним з улюблених занять Левка Миколайовича було фотографування. В експозиції представлені копії його авторських знімків. Крім картин природи, родинного побуту знаходяться і комбіновані жартівливі знімки.

Велике значення у формуванні смаків, уподобань та поглядів Л. Ревуцького мала російська та українська література. Юнак захоплювався читанням творів Пушкіна, Лермонтова, Шевченка, Чехова, Буніна. Книги улюблених

Авторський знімок

поетів і письменників композитора знаходяться в експозиції.

Після закінчення 4-х класів Прилуцької гімназії Левка Миколайовича перевели до Київської гімназії, і він жив у Києві зі своїм старшим братом Дмитром Миколайовичем Ревуцьким (1881-1941), майбутнім філологом, музикознавцем.

Через свого брата Левко Миколайович зблизився з молодим М. Рильським, О. Кошицем, майбутніми професорами філології С. Масловим, С. Майстренком. В домі у брата бував відомий архітектор і графік В Кричевський, співак М. Філімонов та багато інших обдарованих представників мистецтва. На зібраннях молоді обговорювались проблеми літератури, музики, історії точилися вільні дискусії.

З юнацьких років у Льва Миколайовича формується пристрасть до пізнання істини через вільну дискусію. В його щоденнику за 1911 р. знаходимо заклик Лесінга:

“Сперечайтесь, помиляйтесь, але, заради Бога, розміркуйте”. Говорячи про істину, Лев Миколайович наполягав, що необхідною умовою її існування є правдивість.

V ВІТРИНА

ВИКЛАДАЧІ. МУЗИЧНІ КУМИРИ

Вперше у батьків Л.Ревуцького думка про музичну кар’єру сина виникла, коли йому виповнилося 6 років. Ще до початку занять на фортепіано Левко вивчив усі ноти і виявилось, що він міг безпомилково розпізнавати їх на слух. У домашніх концертах, коли члени родини Ревуцьких збиралися разом і організовували хор, маленький музикант мав свої обов’язки. Він виконував функції “камертона”, як жартома говорили його родичі.

М.В. Лисенко,

Г.К. Ходоровський

Першою вчителькою музики Л.Ревуцького стала О. Мельникова, подруга його матері, випускниця Петербурзької консерваторії (її фото представлено в експозиції). Заняття на фортепіано з малим Левком були побудовані так, що в літні місяці їх проводила О. Мельникова, а взимку мати. Сам Ревуцький називає своїм першим педагогом матір. З нею він охоче вчив нескладні мелодійні п'єси, із задоволенням грав в 4 руки.

Фортепіанні заняття юного Левка були продовжені під час навчання в Прилуцькій гімназії. З ним займалася директор гімназії Ю. Ляков.

У Києві Ревуцький вступив до 5 класу приватної гімназії Г. Валькера і музичної школи М. Тутковського по класу фортепіано, який вів М. Лисенко. Лев Миколайович навчався безпосередньо у Миколи Віталійовича недовго – близько двох років. Спочатку це було в школі М. Тутковського, потім в музично-драматичній школі. М. Лисенко справив **Л. Ревуцький. 1912 р.**

могутній вплив на формування Л. Ревуцького як піаніста і композитора.

Микола Віталійович вважав своїм обов'язком розвивати музичний кругозір учня, знайомити з творами різних стилевих напрямків. Л. Ревуцькому безпосередньо

пощастило познайомитися з методом записування Лисенком народних пісень. Пізніше композитор піде своїм шляхом у використанні народних джерел, однак досвід М. Лисенка, захопленість народною піснею не були забуті учнем. Через багато років Лев Миколайович скаже: “Його заповіді, його ідеї стали провідною зіркою в моїй творчій діяльності”. Ці слова зі статті “Мой учитель”, яка представлена в експозиції .

У Київському музичному училищі студент Л.Ревуцький пройшов курс навчання фортепіанної гри у класах видатних українських музикантів С. Короткевича та Г. Ходоровського – яскравих представників школи Т. Лешетицького. Г. Ходоровський (його фото представлено у вітрині експозиції) працював хормейстером у Веймарі, де спілкувався з Ф.Лістом. 1875 р. оселився в Києві, де вів у музичній школі клас спецфортепіано, а з 1913 р. став професором Київської консерваторії.

Піаніст за освітою і покликанням Г. Ходоровський був ще і диригентом, керував хоровим класом у музичному училищі, оперним класом у консерваторії, диригував симфонічним оркестром РМТ, де особливою подією був його спільний виступ з С.Рахманіновим як солістом, що виконував свій другий концерт для фортепіано з оркестром.

1913 р. Л. Ревуцький став студентом консерваторії і розпочав навчання в класі композиції Р. Глієра. Рейнгольд Моріцович на час приїзду до Києва (1913 р.) був уже відомим композитором, диригентом і педагогом. З Ревуцьким він займався майже усіма музично-теоретичними предметами, але особливого значення надавав вивченню гармонії і поліфонії. Добре запам’яталось учням Глієра його педагогічне кредо: “Композитор повинен знати все, що написано його попередниками або, в усякому разі, прагнути до цього. “З

вдячністю і теплотою згадував свого вчителя Л. Ревуцький у статті “О Глиэре”. Стаття і фото Глієра представлені в експозиції.

Отже, в галузі професійної освіти Л. Ревуцького відбулося органічне переплетення кращих національних засад і європейських традицій.

Вивчення музики тривало й через слухання концертів, оперно-балетних вистав. “Потрапивши до Києва, я був буквально приголомшений враженням від оперної музики Чайковського – від “Євгенія Онєгіна”, особливо “Пікової дами”. Музика ця іноді доводила мене до сліз”, – згадував композитор в “Автобіографічних записках”

Ревуцький прослухав багато симфонічних концертів, програми яких включали твори Л. Бетховена, Ф.Шуберта, Р. Шумана, Г. Берліоза у блискучому виконанні С. Рахманінова, О. Скрябіна, Й. Гофмана. Юнак не раз відвідував спектаклі корифеїв драматичного театру – М. Садовського, П. Саксаганського, М. Заньковецької, І. Карпенка-Карого. Ревуцький слухав концерти польської клавесіністки В. Ландовської, здійснював подорожі до Москви, де слухав спектаклі у Великому театрі за участю Ф. Шаляпіна, “Псковитянку” М. Р.-Корсакова та “Бориса Годунова” М. Мусоргського, неодноразово бував у МХАТі, відвідував Третьяковську художню галерею.

Такий широкий потік вражень справив великий вплив на музичний розвиток і смак Ревуцького.

Концертне життя Києва і Москви поч. ХХ ст. відображено на численних фотознімках. Тут представлені і фото музичних кумирів молодого композитора: П. Чайковського, О. Глазунова, М. Римського-Корсакова, К. Дебюссі, С. Рахманінова, О. Скрябіна.

VI ВІТРИНА

УЧБОВІ РОБОТИ

Значну роботу здійснював Л. Ревуцький під керівництвом Глієра в галузі поліфонії. Як дорогу реліквію зберіг композитор частину вправ з курсу поліфонії строгого та вільного стилю. Наведені в експозиції копії учбових робіт Ревуцького з поліфонії, які він виконував у 1913-1914 рр., відкривають доступ до його навчальної композиторської лабораторії студентських років: тут

Учбові роботи Л. Ревуцького з поліфонії

процес оволодіння прийомами імітації, 4-голосні навчальні fugи. Ознайомлення з обсягом роботи студента Ревуцького в даній галузі дає змогу зробити висновки, що саме тут вкорінені джерела тих фрагментарних поліфонічних багатств, які можна виявити у багатьох творах композитора.

В архіві Л. Ревуцького зберігаються ноти кількох творів навчального фортепіанного репертуару, які висвітлюють практичну роботу С. Короткевича зі студентом, розкривають деякі педагогічні принципи вчителя і формування поглядів учня.

Найбільша кількість вказівок пов'язана з вичленовуванням складніших ланок фактури, з наступним окремим їх вивченням. С. Короткевич спрямовує увагу Ревуцького на диференціацію голосів у ламаних октавах і плавної мелодичної лінії басового голосу (в експозиції наведені зауваження С. Короткевича до фрагменту концерту “Ремініор” № 20 В. Моцарта).

VII ВІТРИНА

СЕРЕД КОЛЕГ І ДРУЗІВ

У 1924 р. Л.Ревуцький прийняв запрошення музикознавця М. Грінченка та композитора П. Козицького на роботу в Державний музично-драматичний інститут ім. М. Лисенка. 35-річний зрілий музикант із радістю переїхав до Києва і потрапив у вир музичного життя. В Києві зав'язались дружні стосунки з композиторами В. Косенком, В. Золотарьовим, піаністом Г. Беклемішевим, поетом М. Рильським. Значне місце в житті Льва Миколайовича займали відносини з музичними діячами Західної України. З 1939 р., коли з'явилась можливість безпосереднього спілкування, Л. Ревуцький часто відвідував Львів, де зустрічався з Філаретом Колессою, його сином Миколою, зі Станіславом Людкевичем та всевітньо відомою Соломією Крушельницькою. З листа до М.Ф. Колесси від 5 березня 1955 р.: “...Прошу запам'ятати, Миколо Філаретовичу, що ви для мене єсть один з найближчих друзів, не дивлячись на те, що стаж нашого знайомства не такий уже й великий, та й припав він уже на похилі роки мого життя”. Відносини з М.Ф.Колессою включали жваві розмови на музичні теми, а також прогулянки по Києву із заглибленням в історію міста.

В експозиції представлені численні фото Л. Ревуцького з друзями та колегами, викладачами Київської та Львівської консерваторій (М.О. Грінченком, В.С. Косенком, Ф.М. Колесою, С.П. Людкевичем та ін.), листи композитора до М.О. Грінченка та до М.Ф. Колесси.

Л. Ревуцький з друзями

Про масові арешти 30-х рр. Лев Миколайович здебільшого уникав говорити. Любо до української пісні, мови, народу, а також непролетарське походження було причиною того, що і по революції, і перед війною ярлик “Ревуцький-націоналіст” фігурував у справах НКВС, пов’язаних з репресіями в галузі культури. Тому дома стояла наготові валіза з усім необхідним для “несподіваної” далекої дороги і лежав прихований у письмовому столі (аж до

1938 р.) пістолет з двома набоями. Та, на щастя, Проведіння зберегло Левка Миколайовича. Болісно переживав композитор події, що відбувалися в житті брата, блискучого літератора, етнографа, музикознавця: звільнення з роботи в музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка, “розгром” збірки “Золоті ключі”, повне вилучення з обігу книги “Живе слово” і врешті-решт

жахливе вбивство у власному будинку під час окупації Києва 1941р.

Про непересічну особистість Л.М. Ревуцького написано багато спогадів його учнями, друзями, колегами. Вони згадують його як виключно порядну і добру людину. Кандидат мистецтвознавства Галина Побережна у публікації “Л.Ревуцький. Гороскоп” (представлено в експозиції) звертає увагу насамперед на такі риси характеру композитора, як доброта, доброзичливість, скромність, делікатність, відмічаються уважність, зосередженість, вимогливість до себе й учнів. Особа Льва Миколайовича виграла від поєднання іноді протилежних рис: простоти і вишуканості, доброти і вимогливості, зосередженості і схильності пожартувати. Зовнішність Л. Ревуцького напрочуд дивно уособлювала риси національного типу українця.

Музикознавець М. Бялик згадує випадок, коли співробітник Київської кіностудії у пошуках персонажів для народних сцен зустрів Льва Миколайовича та довго умовляв його погодитись на таку роботу. Скульптор В. Бородай, працюючи над бюстом Льва Миколайовича, зупинився на дереві і вважав, що не помилився. Цей матеріал найбільш вдало передав теплоту і співучість образу. І на повсякденному побуті Льва Миколайовича позначився потяг до самообмеження. ”У 20-ті роки місячний зарібок становив стопчик срібних монет, загорнутий в папірець. Але ніхто з рідних або друзів композитора не пам’ятав, щоб він скаржився на свій зарібок”, – згадував Євген Ревуцький. Одягався Лев Миколайович також досить скромно. Завжди віддавав перевагу пішому пересуванню, любив відпочивати на природі. Численні фотоматеріали, представлені у вітрині, відображають композитора в колі рідних і друзів на відпочинку в Лісовій Бучі.

ЦЕНТРАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ ТВОРЧА СПАДЩИНА КОМПОЗИТОРА

Декоративна композиція в центрі музейної кімнати містить матеріали щодо творчості Л. Ревуцького.

Декоративна композиція

У доробку композитора симфонічні та вокально-симфонічні твори, камерні інструментальні та вокальні твори, хори, пісні, цикли обробок народних пісень для голосу в супроводі фортепіано.

Ревуцький – композитор яскраво-національний, органічно перевтіливши в своїй творчості надбання світової класики і національні традиції, вписав в історію української музичної культури самобутню неповторну сторінку. Його справедливо вважають одним з

основоположників національної симфонічної школи, називають “першопрохідником” у багатьох жанрах української музики. Серед творів, що стали класикою ХХ ст. – кантата-поема “Хустина”, симфонія №2, прелюдії для фортепіано, концерт для фортепіано з оркестром фа мажор (№2) та обробки українських народних пісень.

VIII ВІТРИНА

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ

В експозиції представлені сторінки видань фортепіанних та симфонічних творів: Соната №1(1912), три прелюдії (1914), дві прелюдії (1918-1921), дві прелюдії (1924), дві п’єси (1929); Симфонія №1 (друга редакція, партитура (1976), Симфонія №2, партитура 1970, Концерт №2 для фортепіано з оркестром, партитура 1971, фото перших виконавців.

Серйозною заявкою на композиторський профіль навчання стала соната сі-мінор ор.1 (1912) – одна з найчастіше виконуваних композицій даного жанру в українській фортепіанній музиці. На першій зустрічі зі своїм майбутнім педагогом з композиції Р. Глієром Ревуцький грав саме цей твір, отримав схвальну оцінку і запрошення на композиторський факультет. Соната ор.1 – одностайна. Відзначається піаністичною вправністю, художньою довершеністю. Музика твору романтично піднесена, лірично наповнена, багата на світлі сонячні фарби. Прозорість і легкість фактури перегукуються з деякими особливостями ліричних творів Рахманінова.

Уперше соната була виконана 3 грудня 1914 р. в залі Київської консерваторії. В 1914 р. Л. Ревуцький заново відредагував та зробив зміни у тексті Allegro сі мінор,

Сторінки видань інструментальних творів

композицію було видано, і вона стала відомою як соната сі мінор ор.1.

У жанрі фортепіанної прелюдії композитор створив сім п'єс, об'єднаних у 3-х опусах. Перший з них №4

складається з трьох прелюдій і був написаний у 1913-14 рр., другий – №7, що включає дві прелюдії – у 1918-21 рр., третій №11 (також з двох прелюдій) – у 1924 р.

Кожна прелюдія Л. Ревуцького позначена рисами високої професійної майстерності, глибокого знання фортепіано, виявляє невпинні пошуки автора в розкритті багатств художньої виразності в жанрі фортепіанної мініатюри.

В 1929 р. Л. Ревуцький пише фортепіанний твір “Пісня”. Назвавши його так, композитор хотів підкреслити його мелодичну, пісенну природу. Мелодія “Пісні” нагадує мелос кобзарської творчості – тут синтезовано інтонації народних дум та лірницьких пісень.

Як відзначає дослідник фортепіанної творчості композитора В.Л. Клин, самобутність фортепіанних творів Ревуцького виявляється в багатоплановості фактури, ювелірному відшліфовуванні її деталей, витонченому нюансуванню звукових барв, майстерному використанні метроритмічних засобів, блискучій поліфонічній техніці.

Найяскравішим втіленням художніх устремлень композитора стали симфонічні твори.

Симфонія №1 A-dur посідає центральне місце у творчості студентських років. Робота над нею розпочалася у 1914 р. Композитор задумував її як 4-частинний цикл, але перша світова війна перервала навчання в консерваторії. Ревуцький повернувся до роботи над симфонією в 1918 р. і представив I частину як дипломну. Комісія оцінила її на “відмінно”. На жаль під час Великої Вітчизняної Війни рукопис твору загубився. I тільки в 50-х рр. композитор відновив її по пам’яті як одностайну.

Згадуючи про навчання у Р. Глієра, зокрема про створення під його керівництвом Першої симфонії, Л. Ревуцький зазначав: “...Помітивши в окремих місцях

твору наявність інтонацій, зв'язаних з українським народним співом, Глієр висловив думку, що автору варто було б більш рішуче увійти в контакт з національною музичною творчістю". Як відомо, вся подальша діяльність Л. Ревуцького показала, що він скористався з поради свого вчителя і став одним з найвидатніших майстрів національної музики. Постійно прагнучи до глибокого осмислення основ національного стилю, Ревуцький зосереджує свою увагу на всебічному студіюванні та художньому перетворенні зразків українського пісенного фольклору. Він створює кілька циклів обробок народних пісень для голосу з супроводом фортепіано ("Козацькі пісні", "Сонечко"). Тривалу працю над обробками народних пісень композитор вважав своєрідною підготовкою до написання "Другої симфонії".

Другу симфонію Л. Ревуцький подав на конкурс, оголошений у зв'язку з десятиріччям Радянської влади у 1927 р. Разом з "Увертюрою на чотири українські теми" Б. Лятошинського вона отримала першу премію. Цей твір став основоположним та етапним в українській симфонічній музиці ХХ ст.

Всі три частини симфонії побудовані на темах відомих пісень, розмаїтих за жанрами, образами і настроями. За висловом дослідниці творчості композитора Т. Шеффер, "теми живуть і дають свіжі буйні паростки в атмосфері широкого симфонічного розвитку". Послідовність і взаємозв'язок між ними дозволяють вибудувати цілісну панораму народних традицій і духовного світогляду нації.

У 1940 р. Ревуцький здійснив другу редакцію симфонії, а вже в 60-х рр. за допомогою народного артиста УРСР диригента В. Тольби була здійснена третя редакція.

У 1941 р. за симфонію №2 (друга редакція) Л. Ревуцькому було присуджено Державну премію СРСР.

Концерт для фортепіано з оркестром Л. Ревуцького створювався протягом 30 років і існував у двох редакціях. Композитор розпочав роботу над ним у 1934 р. Творчим імпульсом до написання Концерту став настрій піднесення та ентузіазму, що панував у суспільстві 30-х рр. Програмна асоціація – втілення духу творчого змагання. Спочатку Л. Ревуцький передбачав назвати цей твір “Поємою змагання для фортепіано і симфонічного оркестру”, за його словами програмні моменти повинні йти в такій послідовності: заклик до змагання, танці та спортивні змагання, змагання в піснях та заключний похід переможців.

Однак у другій редакції композитор програмну назву зняв, бо вважав, що твір переріс рамки програмного задуму. Перші виконавці Концерту – піаніст А. Луфер, диригенти Г. Адлер, Н. Рахлін. На початку 60-х рр. Л. Ревуцький почав працювати над другою редакцією Концерту. В 1963 р. у новій редакції концерт був виконаний піаністом О. Александровим та диригентом В. Тольбою.

Монументальна 4-частинна композиція концерту, як влучно зазначив Клин В, органічно поєднує кращі класичні традиції жанру і риси національної самобутності, глибокі філософські узагальнення і пристрасну лірику, тонус життя свого часу і ремінісценції історичного минулого. Свідчення визнання композиції – популярність концерту на міжнародній естраді, а також присудження Л. Ревуцькому Державної премії Української РСР імені Т.Г. Шевченка у 1966 р.

ІХ ВІТРИНА

ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ представлена відомою кантатою-поемою “Хустина”. В експозиції рушник і дівочий вінок, що символізують епічність і ліризм поеми, кольорові ілюстрації художника В. Касіяна до поезії Т. Шевченка “У неділю не гуляла...”, сторінки партитури, фото перших виконавців цього твору.

Интерес до хорової музики у творчості Л. Ревуцького не випадковий. Він був добре обізнаний з хоровою справою: під час навчання в музично-драматичній школі ім. М. Лисенка він співав у хорі, пізніше в 1911 р. був запрошений до театру М. Садовського концертмейстером, де співпрацював з чудовим хормейстером О. Кошицем.

У 1922 р. Л. Ревуцький бере участь в організації Прилуцького філіалу музичного товариства ім. М. Леонтовича, виступає в концертах як акомпаніатор хору. Отже, знаходячись в центрі хорових тенденцій, композитор був дуже добре ознайомлений з проблематикою жанру кантати. Продовжуючи традиції

Експозиція до поеми “Хустина”

українських класиків – Лисенка і Стеценка, кантати яких мали здебільшого прославний, урочистий характер, Ревуцький трактує жанр кантати в лірико-драматичному плані, створюючи одночастинну кантату “Хустина” на слова Т. Шевченка “У неділю не гуляла” – твір для хору двох солістів та симфонічного оркестру.

Центральним в ньому є узагальнений образ народу. До нього композитор повертається в процесі розвитку сюжету кілька разів як до основної лейттеми. Вона виникає на початку спокійною епічною розповіддю, далі звучить схвильованим драматичним протестом проти гіркої дійсності і надзвичайно експресивно спалахує в заключному симфонічному і хоровому епізоді. Варіантно повторюючись кілька разів, основна тема “Хустини” набуває дедалі більшої динаміки та експресії. Партія солістів – сопрано (дівчини) і тенора (чумака) глибоко ліричні, написані в дусі журливих народних пісень.

Яскрава народність образів, реалізм і високий рівень композиторської майстерності забезпечили поемі Л. Ревуцького чільне місце серед творів цього жанру.

Перше виконання “Хустини” хором працівників Прилуцької кооперації принесло велику популярність її автору. Друга редакція “Хустини” здійснена в 1944 р.

Х ВІТРИНА

ОБРОБКИ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

В експозиції представлені збірки пісень “Сонечко” (1950), “Галицькі пісні” (1976), “Козацькі пісні” (1969) ілюстрації художника І. Балюри, що відтворюють зміст пісень.

Яскравість, оригінальність таланту Л. Ревуцького виявилася у створенні самобутніх, новаторських і в той же

час глибоко національних обробок українських народних пісень для голосу (хору) з фортепіано, яких у нього було понад 120. Більшість обробок композитор створив у період 1924-1927 рр.

Для своїх обробок Левко Миколайович переважно брав мелодії із зібрань інших авторів (зб. М. Лисенка, К. Квітки, Д. Ревуцького) або записував їх з голосу професійних виконавців. Серед тих, хто передавав Ревуцькому народні пісні, – видатний актор П. Саксаганський, фольклорист М.Гайдай.

Обробки Л. Ревуцького різноманітні за змістом та жанровими ознаками.

Серед пісень вирізняються три цикли – дитяча збірка “Сонечко”, цикл історичних козацьких пісень і зошит “Галицькі пісні”.

Експозиція “Обробки народних пісень”

Стильові особливості митця найвиразніше виявилися у збірці “Сонечко”, в якій опрацьовано обрядові, ігрові, жартівливі та колискові пісні.

Музичний образ, зерном якого є проста коротка мелодія (нерідко 3-4 звуки) збагачується і розвивається засобами ладогармонії, ритміки, фактури, досягаючи цілісності і завершеності.

Збірку “Галицькі пісні” Л. Ревуцький створив відразу після “Сонечка”. У засобах виразності обидві збірки виявляють багато спільного. Однак для другої збірки композитор підібрав пісні драматичні, в сюжеті яких великі, часто трагічні явища людського життя. Як одну з найкращих цього циклу відзначає сам композитор обробку пісні “Як ми прийшла карта”.

Третю групу обробок становить цикл історичних, козацьких пісень. В них оспівуються важливі історичні події і стверджується ідея незламності народного духу.

Одна з найбільш яскравих обробок “Про Калнишевського”. В ній відчуваються риси кобзарських дум, творчо опрацьованих автором.

Продовжуючи традиції українських класиків Лисенка і Леонтовича в жанрі обробки народної пісні Л. Ревуцький створив яскраві неповторні зразки, що являють собою новий щабель у розвитку цього традиційного в Україні жанру.

ХІ ВІТРИНА

РЕДАКТОР

Глибокі пізнання коренів національної та європейської культури викликали у Л. Ревуцького бажання відродити до життя забуті твори свого вчителя, українського класика М. Лисенка.

Розпочалася плідна редакторська робота композитора у 30-ті роки. Протягом 1931-1933 рр. вийшли друком 2 томи Повного зібрання творів М. Лисенка. Через

20 років ця робота була продовжена. Ревуцький редагував кантати (1-й том), оперу “Різдвяна ніч” (4-й том), обробки українських народних пісень для хору в супроводі фортепіано (15,16 томи).

Але справжньою редакторською “епопеєю” композитора стала робота по відродженню опери М. Лисенка “Тарас Бульба”. Протягом майже 20 років (1936-1955) були створені 3 варіанти. В редакторській групі, крім Ревуцького, були Б. Лятошинський (здійснював інструментовку опери) і М.Рильський (переробляв лібрето). В остаточній версії опера М. Лисенка набула суттєвих якісних змін. В ідейно-художньому змісті наголос зроблено на героїчній лінії, загострено соціальне спрямування твору, дописано ряд сцен, в оперу введено

“Тарас Бульба”

систему лейтмотивів, на матеріалі Лисенкових тем створено увертюру.

Робота над оперою здійснювалась з великою повагою до автора М. Лисенка. “Я вважатиму себе щасливим, якщо мені вдалося зберегти в новій редакції опери усе те прекрасне, що в неї вклав Микола Віталійович”, – зазначав композитор у статті “Тарас Бульба”.

Завдяки тривалій і копіткій праці редакторів опера “Тарас Бульба” набула сучасного звучання і отримала путівку в щасливе сценічне життя.

В експозиції представлені сторінки клавіру опери Лисенка “Тарас Бульба” (1955) в редакції Ревуцького і фото композитора періоду роботи над оперою.

Прагнення Л. Ревуцького до художнього ідеалу спонукало композитора шліфувати власні композиції, поліпшувати їх після першого виконання. Неодноразово композитор повертався до “Хустини”, симфонії №2, фортепіанного концерту №2, створюючи їх нові редакції.

ХІІ ВІТРИНА

ПЕДАГОГ

Педагогічна праця, поруч із композицією стала провідною справою життя Л. Ревуцького. Вона тривала понад 30 років. Продовжуючи традиції свого учителя Р.М. Глієра, Левко Миколайович ставив за мету виховувати композиторів-професіоналів, що володіли би сучасними прийомами композиторської майстерності на світовому рівні. На чільне місце Ревуцький-педагог ставив знання гармонії, вивчення варіаційних принципів розвитку музичного матеріалу, вважав за потрібне уміння динамізувати музичний виклад.

Одночасно з викладанням композиторських дисциплін, Левко Миколайович приділяв увагу

формуванню у студентів громадських рис, залученню молоді до педагогічної діяльності: “Він прагнув передати вихованцям свою життєву позицію, згідно з якою творча діяльність повинна виглядати не як ремесло, а як постійний потяг робити людям добро”, – згадував Є. Ревуцький. Турбота – визначальна риса Л. Ревуцького у ставленні до своїх учнів.

Л. Ревуцький зі студентами

Лев Миколайович часто допомагав грошми студентам, які особливо потребували такої підтримки. Робив це непомітно: домовлявся з бухгалтерією і відповідному студенту виписували додаток до стипендії за успіхи. Незвичайно делікатний, чуйний у спілкуванні, Ревуцький завжди рахувався з почуттями та гідністю оточуючих, ніколи не підвищував голосу на уроках, був

добррозичливим на іспитах. У статті “Мої вихованці” передано велику радість від зустрічі з учнями в повоєнний період: “Зараз я переживаю велику радість: усі мої учні живі та здорові”. З класу Л.Ревуцького вийшла ціла плеяда композиторів з різних поколінь. Серед них Платон і Георгій Майбороди, Анатолій Коломієць, Віталій Кирейко, Микола Дремлюга, Аркадій Філіпенко, Вадим Гомоляка та багато інших. У кожного з них виробилась індивідуальна манера творчого вислову, але всіх учнів Левка Миколайовича єднає тісний зв’язок з фольклором, ліризм в широкому розумінні, високий професіоналізм.

Випускники Ревуцького-педагога і сьогодні плідно працюють як викладачі композиції та теоретичних дисциплін в навчальних закладах України, займають чільне місце у творчому процесі. В експозиції представлені численні фото Л. Ревуцького з учнями та колегами Київської консерваторії, фото Ревуцького з учнями Київської музичної школи, листи композитора до Ф. Редька, Г. Майбороди.

XIII ВІТРИНА

НАУКОВЕЦЬ. ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

За повоєнних років Л.Ревуцький займається науковою працею. Вона складається з написання музично-критичних, теоретичних і методичних статей, виступів з доповідями, керівництва науковими дослідженнями студентів та аспірантів у Київській консерваторії, участі у вчених радах Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії Наук УРСР та консерваторії, участь у виданні Української Радянської енциклопедії та музичного словника.

У 1939 р. Левко Миколайович опублікував свої “Автобіографічні записки”, де відображено формування композитора, еволюція стилю, дана самооцінка творчості.

Л. Ревуцький серед виборців Одеси. 1959 р.

Протягом 1940-41 рр. вийшли друком 4 матеріали: “Пам’яті Григорія Миколайовича Беклемішева”, “Мій вчитель”, “Тарас Бульба” (знаходиться в експозиції), “Велика радість”. Стаття “Велика радість” – відгук митця у зв’язку з присвоєнням йому Державної Премії СРСР за Другу симфонію. За висловом Ревуцького, “Це була радість не тільки за себе, а й за усю українську радянську музичну культуру”.

Впродовж 1944-48 рр. Ревуцький очолював Спільку композиторів України. Багато сил було віддано цій справі: організовувались музичні видавництва, реформувались музичні організації. Саме в повоєнні роки було опубліковано 20-томник творів М. Лисенка, твори С. Людкевича, Б. Лятошинського, П. Козицького, М. Вериківського та ін.

Неодноразово Л.М. Ревуцький обирався депутатом Верховної Ради УРСР (1947, 1951, 1955, 1959).

Чимало сил віддавав Левко Миколайович депутатським обов'язкам, чуйно ставився до прохань виборців, допомагав їм, впливав на урядові рішення, що стосувались музичної культури, освіти. В експозиції численні фото Л. Ревуцького серед виборців, у спілці композиторів України, з науковцями інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Рильського, фото вшанування 80-річчя композитора.

У лютому 1969 р. у зв'язку з 80-річчям зо дня народження і за великі творчі заслуги Л.М. Ревуцький удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці. Він кавалер 4-х орденів Леніна, а також 4-х орденів Трудового Червоного Прапора.

Держава щедро нагороджувала композитора званнями, орденами, але найцінніша і найвища нагорода – це любов і пам'ять свого народу.

XIV ВІТРИНА

ПАМ'ЯТЬ

30 березня 1977 р. Левка Миколайовича Ревуцького не стало. Закінчилося довге, насичене подіями, радощами і болями життя великого Майстра. На жаль, земне життя має свій початок і кінець, але, на радість, існує ще людська пам'ять, яка є синонімом вічності.

Пам'ять про незвичайну особистість, яка уособлювала в собі найліпші риси, притаманні людині – доброту, скромність, делікатність, доступність багатогранного творця, не згасає з плином часу.

Пам'ять – це тисячна юрба людей, що прийшли провести його в останню дорогу, це бюст, встановлений в Києві на фасаді будинку №16 на Софійській вулиці та кабінет-музей в цьому будинку, садиба-музей в Іржавці, це музичні заклади, які носять ім'я Л.М. Ревуцького – Київська дитяча музична школа №5, Чернігівське музичне училище. Ім'я композитора носить міжнародний конкурс молодих композиторів і виконавців, що проводиться на базі нашого училища. Міністерством культури України впроваджено стипендію ім. Л. Ревуцького. В експозиції представлені фотоматеріали щодо вшанування пам'яті Л. Ревуцького.

Експозиція “Пам’ять”

XV ВІТРИНА

МУЗИКА ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Музика Л. Ревуцького не втрачає своєї актуальності і знаходить відгук у сучасного слухача. Свідченням широкого її визнання є проведення численних концертів, конкурсів, фестивалів у Чернігові та Іржавці, де звучать кращі твори митця. Не один рік виконується хором Чернігівського музичного училища, який очолює заслужений діяч мистецтв України Л. Боднарук, глибоко драматична “Хустина”; багатогранна лірика фортепіанних творів з непростою ритмічною і фактурною організацією збагачує репертуар піаністів; нове життя отримали обробки пісень у виконанні капели бандуристів (керівник Борщ Р.М.), а один з улюблених творів самого Л. Ревуцького, прелюдія №1 ор.4, часто звучить у перекладенні для струнного ансамблю (керівник Данилевський А.М.) Доброю традицією нашого училища стали щорічні концертні подорожі до Іржавця та Качанівки. Виступи музичних колективів відображені у фотоматеріалах. Вінчає експозицію фриз, на якому занотовано тему головної партії Другої симфонії. Вона нав'язана веснянкою, яку композитор чув у дитинстві.

Рідні місця, родинні традиції... Святині, з якими зв'язок не переривався ніколи. Вони жили і надихали митця на створення життєствердної музики, сповненої віри в людину, в оточуючий нас світ.

Музика Л. Ревуцького продовжує звучати, вона – невід'ємна частка національної музичної культури, неповторний яскравий зразок в історичному розвитку українського мистецтва.

Підійшла до кінця розповідь про нашого знаного земляка, талановитого композитора і педагога, вченого, громадського діяча, ім'я якого уособлює славу і гордість

Виконується “Хустина” Л. Ревуцького

національної музичної культури. Яскрава непересічна особистість Л. Ревуцького залишила по собі помітний слід не тільки в історії музики, але й у спогадах багатьох його учнів, друзів, колег, як людини високо інтелектуальної, духовно багатой, виключно порядної, доброї. Погляд на особистість композитора, представлений в експозиції нашого музею не претендує на повну вичерпність інформації але сподіваємось, що приверне вашу увагу і не залишить байдужими до чарівного світу музики Л.Ревуцького.

Під час творчих зустрічей

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бялик М.Г. Л.Н. Ревуцький: Монографія. – Л.: Сов. композитор, 1979. – 166 с., нот. ил., 4 л. ил.
2. Горюхіна Н.О. Симфонізм Л.М. Ревуцького. – К.: Мистецтво, 1965. – 78 с., нот.
3. Дейнеко І. “В дитинстві я чув багато селянських пісень”: [Про музей-садибу композитора Л.М. Ревуцького в Іржавці на Ічнянщині] // Десн. правда. – 1996. – 22 серп.
4. Клиш В.Л. Л. Ревуцький – композитор-піаніст. – К.: Наук. думка, 1972. – 239 с.: іл., нот.
5. Кузик В. Перекази про Іржавську чудотворну ікону Богоматері в творчості Т.Г. Шевченка / Народна творчість та етнографія. – 1994. – № 2-3. – С.27-30.
6. Куровська Л. Родинне гніздо Ревуцьких // Музика. – 1990. – № 6. – С.21-23.
7. Лісецький С.Й. Лев Миколайович Ревуцький. – К.: Наук. думка, 1989. – 181 с.: іл., нот.
8. Меркулова В. Колиска пам'яті славетного композитора [Мемор. музей Л.М. Ревуцького у с. Іржавець Ічнян. р-ну] // Черніг. вісник. – 1999. – 15 трав. – С.3.
9. Ревуцький В. Спогади про батька [Л. Ревуцького] // Десн. правда. – 1998. – 7 лип.
10. Ревуцький Лев Николаевич: Статті. Воспоминания: [К 100-летию со дня рождження композитора] / Сост. В.В. Кузык. – К.: Муз. Україна, 1989. – 267 с.: ил.
11. Ревуцький Л.М. Повне зібрання творів: У 11 т. / Редкол.: Г.І. Майборода (голова) та ін. – К.: Муз. Україна, 1981–1988.
12. Постава А.К. Становлення творчого методу Л. Ревуцького. – К.: Муз. Україна, 1978. – 103 с., нот.
13. Шеффер Т.В. Лев Ревуцький. – К.: Муз. Україна, 1973. – 43 с.: іл.